

Huvudman

Skolföreningen Delsbo Waldorfskola
Organisationsnummer 887500-7158
ordforande@delsbowaldorfskola.se

Ärendet

Tillsyn av Delsbo Waldorfskola i Hudiksvalls kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 23 juni 2022

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Skolföreningen Delsbo Waldorfskola att senast **fredag den 17 november 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande garanterad undervisningstid, erbjudande om språkval, extra anpassningar och garantin för tidiga stödinsatser. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Skolföreningen Delsbo Waldorfskola inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart och får inte överklagas (26 kap. 10 § och 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen).

Skolföreningen Delsbo Waldorfskola ska vidta följande åtgärder

Garanterad undervisningstid

1. Se till att eleverna i mellanstadiet får sin garanterade undervisningstid i ämnet svenska eller svenska som andraspråk, vilket innebär en total undervisningstid om 520 timmar. Huvudmannen ska inkomma med en timplan i vilken elevernas garanterade undervisningstid framgår. (10 kap. 5 § skollagen, 9 kap. 3–4 §§ och bilaga 1 till skolförordningen[2011:185])

2. Se till att eleverna i mellanstadiet får sin garanterade undervisningstid i de samhällsorienterande ämnena, vilket innebär en total undervisningstid om 333 timmar. Huvudmannen ska inkomma med en timplan i vilken elevernas garanterade undervisningstid framgår. (10 kap. 5 § skollagen, 9 kap. 3–4 §§ och bilaga 1 till skolförordningen[2011:185])
3. Se till att eleverna i högstadiet får sin garanterade undervisningstid i de samhällsorienterande ämnena, vilket innebär en total undervisningstid om 352 timmar. Huvudmannen ska inkomma med en timplan i vilken elevernas garanterade undervisningstid framgår. (10 kap. 5 § skollagen, 9 kap. 3–4 §§ och bilaga 1 till skolförordningen[2011:185])

Erbjudande om språkval

4. Se till att eleverna erbjuds minst två av språken franska, spanska och tyska som språkval, om minst fem elever väljer det språket. Huvudmannen ska redovisa vilka språk som erbjudits som språkval samt hur utfallet av språkvalet blev. Vidare ska huvudmannen inkomma med en redovisning av hur språkvalet organiserats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (10 kap. 4 § skollagen, 9 kap. 5–7 §§ skolförordningen, Lgr 22, 1. Rättigheter och skyldigheter).
5. Se till att eleverna ges möjligheten att, istället för ett språk som erbjudits som språkval, välja det språk som eleven ska erbjudas modersmålsundervisning i, svenska som andraspråk, eller engelska om minst fem elever väljer det språket. Huvudmannen ska redovisa skriftligt hur undervisningen i modersmål, svenska som andraspråk eller engelska organiserats i det fall elever valt någon av ovanstående språk i stället för ett språk som erbjudits som språkval. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (10 kap. 4 § skollagen, 9 kap. 5–7 §§ skolförordningen, Lgr 22, 1. Rättigheter och skyldigheter).

Extra anpassningar

6. Se till att vid minst ett tillfälle innan den **17 november 2023** informera samtliga lärare om skollagens bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd, samt skyldigheten att anmäla till skolans rektor om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § samt 3 kap. 4 a, 5 och 7 §§ skollagen).
7. Se till att eleverna skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Planeringen av anpassningarna ska ske i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens när det i förskoleklassen eller lågstadiet upptäcks att ett sådant stöd behöver ges i svenska,

svenska som andraspråk eller matematik. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt vilka elever som fått extra anpassningar mellan den **20 augusti 2023 – 17 november 2023** samt hur planeringen av anpassningarna har skett i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens. Denna dokumentation ska ges till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna (3 kap. 4 a och 5 §§ skollagen).

Garantin för tidiga stödinsatser

8. Se till att det nationella kartläggningsmaterialet i förskoleklass används enligt författningarnas krav. (3 kap. 4 och 4 a §§ skollagen, 8 kap. 2–3 § skolförordningen samt 2–5 § Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella kartläggningsmaterial i svenska, svenska som andraspråk och matematik i förskoleklassen [SKOLFS 2016:66])
9. Se till att informera samtliga lärare och förskollärare som undervisar i förskoleklassen och årskurserna 1–2 om Skolverkets föreskrifter om när och hur det nationella kartläggningsmaterialet i förskoleklass ska genomföras (2–5 § Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella kartläggningsmaterial i svenska, svenska som andraspråk och matematik i förskoleklassen). Huvudmannen ska redovisa skriftligt vad informationen har omfattat samt vem som har genomfört informationsinsatsen.
10. Se till att en särskild bedömning sker i samråd med specialpedagogisk kompetens när det utifrån användning av nationella bedömningsstödet i årskurs 1 och de nationella proven i årskurs 3 finns en indikation på att en elev inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk eller matematik som minst ska uppfyllas i årskurs 1 och 3. Huvudmannen ska dokumentera hur många särskilda bedömningar som genomförts under perioden **20 augusti – 17 november 2023** samt när och hur samråd skett med specialpedagogisk kompetens. Om samråd med specialpedagogisk kompetens inte har skett ska orsaken till det dokumenteras. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen senast i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 4–4 a §§ skollagen)

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 2 skollagen från att ingripa mot Skolföreningen Delsbo Waldorfskola avseende brister rörande undervisning i ämnet svenska som andraspråk och tillgång till personal med specialpedagogisk kompetens. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser undervisning utifrån läroplanen och studiehandledning på modersmålet.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2021:8985) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen genomförde inom ramen för en tematisk tillsyn av utbildningen på waldorfskolor en tillsyn av Delsbo Waldorfskola i Hudiksvalls kommun under våren 2022. Tillsynen omfattade områdena undervisning utifrån läroplanen, garantin för tidiga stödinsatser, vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, trygghet och kränkande behandling.

Skolinspektionen förelade den 23 juni 2022 Skolföreningen Delsbo Waldorfskola att åtgärda brister inom undervisning utifrån läroplanen, garanterad undervisningstid samt garantin för tidiga stödinsatser.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Skolföreningen Delsbo Waldorfskola har följt föreläggandet och om påtalade brister har avhjälpats. Skolinspektionen har även utrett om verksamheten vid Delsbo Waldorfskola följer bestämmelserna om erbjudande om språkval, extra anpassningar, studiehandledning på modersmålet, tillgång till personal med specialpedagogisk kompetens och undervisning i ämnet svenska som andraspråk.

Tillsynen har genomförts genom skolbesök den 7–8 februari 2023, där elever och lärare har intervjuats. Intervjuer med representanter för elevhälsan och rektorn genomfördes digitalt den 10 februari 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i beslut i den 23 juni 2022 att Skolföreningen Delsbo Waldorfskola (huvudmannen) inte säkerställt att eleverna får sin garanterade undervisningstid. Flera omständigheter gjorde det sannolikt att det på skolan saknades systematik för att säkerställa att eleverna fick den undervisningstid i respektive ämne som de enligt grundskolans timplan har rätt att få. Bland annat saknades det en specifikation gällande den så kallade periodundervisningen. Vidare visade utredningen att skolans scheman och timplanen inte överensstämde med varandra.

Huvudmannen har den 21 november 2022 redovisat en timplan som visar antalet undervisningstimmar som eleverna på skolenheten får i alla ämnen och årskurser i grundskolan. Av timplanen framgår det att eleverna i mellanstadiet sammantaget får 448,5 timmar undervisningstid i ämnena svenska alternativt svenska som andraspråk. Vidare framgår av timplanen att eleverna i mellanstadiet ges sammanlagt 306 timmar undervisningstid i de samhällsorienterande ämnena (SO-ämnena) och att eleverna i högstadiet sammantaget får 300 timmar undervisningstid i SO-ämnena.

Rektorn uppger i intervju att skolan använder sig av skolans val men att hon inte fördelat om undervisningstiden från något annat ämne.

Rättslig reglering

En elev i mellanstadiet har rätt till 520 undervisningstimmar i ämnena svenska eller svenska som andraspråk. Vidare har en elev i mellanstadiet rätt till 333 undervisningstimmar i SO-ämnena och en elev i högstadiet har rätt till 352 undervisningstimmar i SO-ämnena (timplanen för grundskolan, bilaga 1 till skolförordningen).

600 timmar av den totala undervisningstiden i grundskolan får användas till skolans val. Vid skolans val får antalet undervisningstimmar för ett ämne eller ämnesgrupp minskas med högst 20 procent. Antalet timmar för svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik får dock inte minskas (timplanen för grundskolan, bilaga 1 till skolförordningen).

Huvudmannen ska, efter förslag från rektorn, besluta om fördelning av undervisningstiden mellan årskurserna (8 kap. 4 § skolförordningen).

En viktig förutsättning för att eleverna ska kunna nå kunskapskraven är att de får de undervisningstimmar som anges i timplanen. Den minsta garanterade undervisningstiden i de olika ämnena har koppling till kursplanerna och de nationella proven. Avsikten med den stadieindelade timplanen är att uppnå en ökad likvärdighet mellan skolor (prop. 2016/17:143, s. 17 och 19).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Skolföreningen Delsbo Waldorfskola fortsatt har brister gällande att ge eleverna deras garanterade undervisningstid.

Inledningsvis konstaterar Skolinspektionen att huvudmannens beslutade timplan inte ger eleverna tillräcklig undervisningstid i ämnena svenska eller svenska som andraspråk i mellanstadiet. I huvudmannens timplan är det utlagt 71,5 färre timmar än den garanterade undervisningstiden i ämnena svenska eller svenska som andraspråk för eleverna i mellanstadiet. Vidare framgår det av skolans timplan att eleverna ges för lite undervisning i SO-ämnena. För mellanstadiet är det 27 timmar färre och för högstadiet är det 52 timmar färre än den garanterade undervisningstiden.

Att eleverna inte får sin garanterade undervisningstid gör att eleverna inte får sin rätt till utbildning tillgodosedd och riskerar leda till att eleverna får sämre förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Erbjudande om språkval

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare som undervisar i årskurserna 6–9 uppger att det enda språkvalet som finns på skolan är tyska, något som fått till följd att de elever på skolan som har tyska som modersmål inte erbjudits att göra ett språkval. Detta bekräftas av eleverna i årskurs 5 och 6. Lärarna uppger vidare att eleverna och elevernas vårdnadshavare inte har informerats om vilka alternativ som finns till modernt språk som språkval eller vilka konsekvenserna blir om en elev inte läser ett modernt språk.

Vidare uppger lärarna som undervisar i årskurs 6–9 att eleverna som har tyska som modersmål läser svenska som andraspråk samma tid då övriga elever läser tyska.

Rektorn uppger att hon har beslutat att inte erbjuda de tysktalande eleverna att göra ett språkval på grund av skolans begränsade möjligheter att erbjuda andra moderna språk än tyska samtidigt som hon gör bedömningen att de tysktalande eleverna är i behov av extra stöd i svenska och engelska.

Rättslig reglering

Undervisningen i grundskolan ska omfatta ämnet moderna språk, där elever som språkval ska erbjudas minst två av språken franska, spanska och tyska (9 kap. 6 § skolförordningen).

Eleverna får istället för ett språk som erbjudits som språkval välja det språk som eleven ska erbjudas modersmålsundervisning i, svenska som andraspråk eller engelska (9 kap. 6 § skolförordningen).

Huvudmannen är inte skyldig att anordna undervisning i ett språk som erbjudits som språkval om färre än fem elever väljer språket. (9 kap. 7 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Skolföreningen Delsbo Waldorf-skolas verksamhet när det gäller skyldigheten att erbjuda minst två av språken franska, spanska och tyska som språkval. Vidare bedömer Skolinspektionen att det finns brister gällande möjligheten att, istället för att få välja ett språk som erbjudits till språkval, erbjuda eleverna modersmålsundervisning, undervisning i svenska som andraspråk eller engelska.

Av utredningen framkommer att eleverna vid skolan endast erbjuds tyska som språkval. Det framgår vidare att de elever som har tyska som modersmål inte erbjuds att välja ett modernt språk som språkval. Det framkommer även att rektorn beslutat om detta bl.a. då rektorn gjort bedömningen att de tysktalande eleverna är i behov av extra stöd i engelska. Rektorn har inte redogjort för hur detta stöd är organiserat eller hur tiden mellan ämnena är fördelade. Vidare har rektorn inte redogjort för om det extra stödet i engelska ska ses som en extra anpassning inom ramen för den ordinarie undervisningen eller som ett språkval.

Skolinspektionen vill med anledning av detta göra följande påpekande. Huvudmän har en skyldighet att erbjuda ett språkval, med de begränsningar som anges ovan. Rektor har härvid inte rätt att besluta att vissa elever inte får göra ett sådant val. Det är vidare så att, om det finns elever som är i behov av stöd för att uppnå de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, ska eleven ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Eleven ska trots eventuella behov av stöd ges möjligheten att välja ett modernt språk som språkval.

En elev i grundskolan har vidare inom ramen för språkvalet rätt att, under de begränsningar som anges ovan, välja modersmålsundervisning, engelska, svenska eller svenska som andraspråk i stället för ett modernt språk. Att skolan inte erbjuder detta innebär att de elever som inte valt ett modernt språk som språkval går miste om undervisningstid i motsvarande omfattning.

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare som undervisar i årskurserna 1–5 uppger att det finns två elever i årskurs 1 som de befarar inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Vidare uppger lärarna att eleverna ännu inte givits stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Detta framkommer även av den av huvudmannen inskickade sammanställningen gällande elever som får extra anpassningar, i vilken de två eleverna inte finns med.

Representanter för elevhälsan uppger att de känner till att lärarna befarar att de två eleverna inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas och att eleverna ännu inte givits stöd i form av extra anpassningar. De uppger vidare att de två eleverna kommer att få göra om de nationella bedömningsstöden för årskurs 1 när de hunnit mogna till sig. Rektorn uppger att

hon inte hyser någon oro för dessa två elever eftersom eleverna behöver få tid att mogna.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfylla ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap. 5 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med extra anpassningar då elever som befaras att inte uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppnås inte får de extra anpassningar de har rätt till.

Av utredningen framgår att det finns två elever som befaras inte komma att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas och att eleverna trots detta inte getts extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Denna brist innebär en risk för att eleverna inte ges rätt förutsättningar för att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaperna. Enligt Skolinspektionen påverkar denna brist även elevernas rätt till särskilt stöd. Om elever i behov av extra anpassningar inte ges de anpassningar som lärarna har ansett dem vara i behov av är det inte heller möjligt att avgöra när en anmälan ska göras till rektorn om utredning av en elevs behov av särskilt stöd.

Garantin för tidiga stödinsatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i beslut i den 23 juni 2022 att det fanns brister i skolans arbete med garantin för tidiga stödinsatser. Dels för att skolan inte hade genomfört samtliga delar av det nationella bedömningsstödet i årskurs 1, dels för att förskollärare och lärare inte hade samrått med specialpedagogen i samband med särskilda bedömningar av resultaten av nationella kartläggningsmaterialen, nationella bedömningsstöden eller nationella proven.

Lärare som undervisar i förskoleklassen och i årskurserna 1–5 uppger att delar av det nationella kartläggningsmaterialet i förskoleklass som skulle genomförts under höstterminen 2022 inte har genomförts. De uppger vidare att det efter genomförandet av de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 har framkommit att det finns två elever som inte uppnår de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppnås. Vidare uppger lärare, representanter för elevhälsan och rektorn att ingen personal med specialpedagogisk kompetens har varit involverad i arbetet med särskilda bedömningar utifrån resultaten från nationella kartläggningsmaterial i förskoleklass, de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 eller nationella proven i

årskurs 3. Det framkommer även i intervju med elevhälsan och med rektorn att Delsbo Waldorfskola saknat personal med specialpedagogisk kompetens innevarande läsår.

Rättslig reglering

Nationella kartläggningsmaterial ska användas i språkligt medvetenhet och i matematiskt tänkande i förskoleklassen (8 kap. 2 § skolförordningen). I förskoleklass ska Skolverkets kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet i förskoleklass (dnr 2019:567) och matematiskt tänkande i förskoleklass (dnr 2019:568) användas. För varje elev ska läraren använda kartläggningsmaterialen vid avstämningsstillfällen under höstterminen (2–5 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella kartläggningsmaterial i svenska, svenska som andraspråk och matematik i förskoleklassen [SKOLFS 2019:16]).

Nationella bedömningsstöd ska användas i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 1. Bedömningsstöden ska stödja lärarnas bedömning av elevernas kunskaper (9 kap. 22 b § skolförordningen). I ämnena svenska och svenska som andraspråk i årskurs 1 ska Skolverkets nationella bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling i årskurs 1 (dnr 2019:563) och i ämnet matematik i årskurs 1 ska Skolverkets nationella bedömningsstöd i taluppfattning i årskurs 1 (dnr 2019:564) användas. För varje elev i årskurs 1 ska läraren använda bedömningsstöden vid avstämningsstillfällen under både höstterminen och vårterminen (2–5 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 1 i grundskolan och sameskolan [SKOLFS 2016:66]).

Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning. Sådant samråd behöver inte genomföras om den ansvariga förskolläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens (3 kap. 4 a § skollagen).

Det behöver inte göras någon särskild bedömning om förutsättningarna för extra anpassningar eller utredning om behov av särskilt stöd redan är uppfyllda. Det ska i så fall skyndsamt planeras för extra anpassningar eller göras en anmälan till rektorn om utredning om behov av särskilt stöd (3 kap. 4 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer det fortsatt finns brister i Skolföreningen Delsbo Waldorfskolas arbete med garantin för tidiga stödinsatser. Av utredningen framgår att skolan inte har genomfört de delar som skulle ha utförts under höstterminen 2022 i det nationella kartläggningsmaterialet i förskoleklassen. Vidare framgår av att lärarna inte har haft samråd med personal med specialpedagogisk kompetens efteråt avseende de elever för vilka det finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk eller matematik som ska uppfyllas i årskurs 1 och 3.

Syftet med garantin är att ge elever rätt stöd i ett tidigt skede. Bakgrunden till att samråd ska ske med personal med specialpedagogisk kompetens är att de, genom sin specialistkunskap, som regel har bättre förutsättningar att bedöma elevers behov av stöd.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Skolföreningen Delsbo Waldorfskolas verksamhet vid Delsbo Waldorfskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garanterad undervisningstid, erbjudande om språkval, extra anpassningar och garantin för tidiga stödsatser. Det finns därför skäl att förelägga Skolföreningen Delsbo Waldorfskola att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Avstående från ingripande

Undervisning i svenska som andraspråk

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare som undervisar i förskoleklassen och årskurserna 1–5 uppger att de elever som har ett annat modersmål än svenska läser enligt kursplanen för svenska, men att eleverna går iväg 30 minuter, tre gånger i veckan för att ha extra svensk-undervisning. Den undervisningen är enligt lärarna inte undervisning i svenska som andraspråk utan har en mer stödjande karaktär. Även rektorn uppger att eleverna som har ett annat modersmål än svenska i förskoleklassen och årskurs 1–5 läser enligt kursplanen för svenska.

Lärarna som undervisar i årskurs 6–9 uppger att de elever som har ett annat modersmål än svenska i årskurserna 6–7 läser enligt kursplanen för svenska. Vidare uppger lärarna att eleverna som har ett annat modersmål än svenska läser svenska som andraspråk under den tid som de andra eleverna har moderna språk som språkval. Rektorn uppger att de elever som har ett annat modersmål än svenska som går på mellanstadiet och uppåt undervisas enligt både kursplanen för svenska och enligt kursplanen för svenska som andraspråk. Vidare uppger rektorn att det saknas en planerad och strukturerad undervisning i ämnet svenska som andraspråk.

Rektorn har den 20 februari 2023 inkommit med en plan för hur undervisningen i ämnet svenska som andraspråk kommer att planeras och genomföras framöver.

Rättslig reglering

Undervisning i ämnet svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet och invandrarelever

som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev.

Undervisning i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska. Svenska som andraspråk får därutöver anordnas som språkval i grundskolan, som elevens val eller inom ramen för skolans val (5 kap. 14—15 §§ skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer det finns brister i Skolföreningen Delsbo Waldorfskolas verksamhet avseende undervisning i ämnet svenska som andraspråk. Huvudmannen saknade vid tiden för Skolinspektionens tillsynsbesök en planerad och strukturerad undervisning i ämnet. Utredningen visar att elever inte får undervisning i svenska som andraspråk utan istället får undervisning enligt kursplanen för ämnet svenska.

Tillgång till personal med specialpedagogisk kompetens

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med representanter för elevhälsan framkommer att den specialpedagog som skolan tidigare anlitat har gått i pension och att skolan inte har haft tillgång till specialpedagog under läsåret 2022/2023.

Representanterna för elevhälsan och rektorn uppger att de planerar att köpa in en webbaserad tjänst där skolan kan få kontakt med en specialpedagog online för handledning av personal eller konsultation i specialpedagogiska frågor. Vidare uppger representanterna för elevhälsan att det finns två personer på skolan som har deltagit i en heldagsutbildning i ett digitalt program för stöd och att arbetet med det digitala programmet för stöd kommer att ligga till grund för skolans framtida specialpedagogiska arbete. Av angiven dokumentation samt av intervjuer framgår dock att personalen som genomgått en sådan utbildning inte har någon specialpedagogisk utbildning. Av utredningen framgår vidare att flera elever har ett visst behov av specialpedagogiska insatser i undervisningen för att klara av att uppnå de kriterier för bedömning av kunskap som minst ska uppnås. Enligt intervjuer med lärare och rektorn får dessa elever stöd i form av bland annat lästräning av personal som genomgått heldagsutbildningen i det digitala programmet för stöd.

Rektorn har efter tillsynsbesöket inkommit med information om att Delsbo Waldorfskola anställt en personal med specialpedagogisk kompetens som påbörjar sin tjänst i augusti 2023. Av rektorns redovisning framgår vidare att personen har lång erfarenhet av att arbeta som specialpedagog men att personen saknar speciallärar- eller specialpedagogexamen.

Rättslig reglering

För eleverna i förskoleklassen och grundskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska

insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. (2 kap. 25 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Skolföreningen Delsbo Waldorfskolas verksamhet när det gäller tillgång till specialpedagogisk kompetens. Under innevarande läsår har skolan saknat tillgång till personal med specialpedagogisk kompetens. Enligt uppgift från rektor påbörjar en personal med specialpedagogisk kompetens sin tjänst i augusti 2023. Utifrån den lagstiftning som gällde vid tidpunkten för tillsynen uppfyller verksamheten härigenom författningskraven. Skolinspektionen vill dock göra huvudmannen uppmärksam på att nya bestämmelser gällande elevhälsans sammansättning träder i kraft den 2 juli 2023. Från och med detta datum gäller ett krav på att det ska finnas tillgång till en specialpedagog eller speciallärare för elevhälsans specialpedagogiska insatser.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3).

Skolföreningen Delsbo Waldorfskola har presenterat en konkret plan för hur undervisningen i ämnet svenska som andraspråk ska planeras och genomföras. Vidare har Skolföreningen Delsbo Waldorfskola skrivit avtal med en person med specialpedagogisk kompetens som påbörjar sin tjänst i augusti 2023. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen därvid vidtar nödvändig rättelse och finner därför skäl att avstå från att ingripa.

Områden utan konstaterade brister

Undervisning utifrån läroplanen

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut från den 23 juni 2022 förelades Skolföreningen Delsbo Waldorfskola gällande brister i undervisningen utifrån läroplanen i ämnet slöjd. Utredningen visade att eleverna på skolan inte fick arbeta med materialen trä- och metall eller använda maskiner i slöjdundervisningen. Vidare framkom i intervjuer att elever från samtliga stadier helt saknat undervisning i trä- och metallslöjd.

Huvudmannen har nu iordningställt en trä- och metallslöjdssal och anställt en slöjd-lärare som undervisar eleverna i årskurs 4–9. Eleverna i förskoleklass och årskurs 1–3 har slöjd som leds av klassläraren under morgonperioderna. Lärarna som undervisar uppger att de säkerställer att de uppfyller läroplanen i ämnet slöjd genom att läsa in sig på slöjdämnets centrala innehåll och vid behov konsultera slöjdläraren.

Rättslig reglering

Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen). I skollagen anges vilka ämnen undervisningen i grundskolan ska omfatta (10 kap. 4 § skollagen). För varje ämne finns en kursplan (10 kap. 8 § skollagen). Kursplanerna innehåller respektive ämnes syfte, centrala innehåll och kunskapskrav (Lgr 22, 5. Kursplaner).

Av kursplanen i ämnet slöjd framgår att ämnet ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i olika hantverk och förmågan att arbeta med olika material och uttrycksformer.

Av det centrala innehållet framgår bland annat för årskurserna 1–3 att undervisningen ska behandla de olika egenskaper och användningsområden som materialen metall, textil och trä har. Vidare ska undervisningen behandla handverktyg och redskap, hur de benämns och hur de används på ett säkert och ändamålsenligt sätt samt behandla enkla former av några hantverkstekniker, till exempel metalltrådsarbete, sågning och tovning. För årskurserna 4–6 framgår att undervisningen ska behandla egenskaperna hos metall, textil och trä, deras användningsområden och kombinationsmöjligheter med varandra och med andra material, till exempel nyproducerade och återanvända material. Vidare ska undervisningen behandla handverktyg, redskap och maskiner, hur de benämns och hur de används på ett säkert och ändamålsenligt sätt samt några former av hantverkstekniker, till exempel virkning och urholkning. För årskurserna 7–9 framgår att undervisningen fortsatt ska behandla egenskaperna hos metall, textil och trä, deras användningsområden och kombinationsmöjligheter med varandra och med andra material samt handverktyg, redskap och maskiner. Vidare ska undervisningen behandla utvecklade former av hantverkstekniker, till exempel gjutning, vävning och svarvning (Lgr22, 5.17 Slöjd).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare som undervisar i årskurs 1–5 uppger att det finns begränsningar i vilken omfattning eleverna ges studiehandledning på modersmålet. Rektorn uppger att eleverna i lågstadiet som är nyanlända har haft sina föräldrar med i klassrummet som stöd.

Lärarna som undervisar i årskurs 6–9 uppger att skolan inte har gjort någon bedömning av elevernas behov av studiehandledning på modersmålet, att eleverna har fått en viss studiehandledning på modersmålet, men att det har begränsats av att den tysktalande läraren haft andra lektioner schemalagda vilket påverkat

elevernas tillgång till studiehandledning. Lärarna som undervisar i årskurs 6–9 uppger att de elever som är duktiga på engelska kan få studiehandledning på engelska i stället för på sitt modersmål.

Skolinspektionen har tagit del av Delsbo Waldorfskolas rutiner för mottagande av nyanlända elever. Av rutinen framgår att elever som kommer nyanlända till skolan kartläggs enligt Skolverkets bedömningsstöd för nyanlända och skolan genomför såväl del 1 som del 2, vilka båda är obligatoriska att genomföra. Resultaten från bedömningsstöden ska synliggöra den nyanländas behov av studiehandledning och eleven kan få studiehandledning i klassrummet genom att en resurs stöttar upp eleven i ett eller flera undervisningsämnen. Det kan också innebära att eleven inledningsvis får språkstöd enligt de fem stegen i materialet ”Bygga svenska, enskilt eller i grupp”, för att möjliggöra för eleven att kunna ta sig an det centrala innehållet i undervisningen.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. (5 kap. 4 § skolförordningen)

Studiehandledning får ges på elevens starkaste skolspråk om det är ett annat än modersmålet. (3 kap. 12 i § skollagen)

Studiehandledning på modersmålet är en stödinsats som syftar till att ge eleverna möjlighet att nå de kunskaper som minst ska uppnås. Studiehandledning på modersmålet kan ges som extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller som särskilt stöd (prop. 2017/18:194 s.36).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av enhetschefen Anna Bergqvist.

Utredaren Åsa Jansson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Diana Inal och undervisningsrådet Joakim Öberg medverkat.